

سر محرر : شهبندر زاده قلبلی

اصغر حلمی

محل ادارہ سی :

جنگال اوغلندہ « حکمت » اداره خانہ سی دز .

حقہ مقرون ، اغراضدن سالم افکار و مقالاتہ صحیفہ لر من آجیقدر .

« HIKMET »

Journal turc, quotidien, politique et littéraire

DIRECTEUR-PROPRIÉTAIRE : A. HILMI CHEHBENDER

حقہ خادم

نسخہ سی ۱۰ پاره

یومی غزتہ در .

نسخہ سی ۱۰ پاره

اوراق و مکاتیب سر محرر نامہ
کوندہ ریلہ در .

امترک بلی :

برسنه لکی یوز ، آئی آباخی آلتش غروشدہر .

پوستہ اتحادینہ داخل ممالک اجنبیہ ایچون سنه لکی قرق فراتقدر .

ABONNEMENT

Union Postale: un an, 40, sixmoi, 25 Fr.

REDACTION: CONSTANTINOPLE, DJAGAL OGLOU

انظار ملتہ

تجربہ نك بوندن فضلہ سی

وطنہ اهاندر .

ابتدای انقلابدن شیمدی به قدر کچن زمانہ « تجربہ دورہ سی » دیمک نك موافق . اوزون برتکاملک نتیجہ طبیعیہ سی املق لازم کلن اصول مشروطیت صنوف اھالی نك عمومی شاشیردی .

اسکیندن مأمورلر ، مسئول دکلدی . بوتون ایشلر حوالہ اصولیہ جریان ایدردی . بوحوالہ نك اولیہ غریب نتیجہ لر اولوردی کہ بعضاً حیات مائتہ تعلق ایدن مهم ایشلر ، برمالازمک ، یوزاللی غروش معاشلی بدبخت برکاتک یازدینی درکنارہ استناداً حل اولوئوردی . « کلاھک شکلی و قیافتی » مباحثہ سی آکدیران بوحوالہ لر ، قومیسونلر ، مفتشلر ، اعضا لر اصولیہ قوجہ بر مأمور اردوسی کیجہ لی کوندوزلی چالیشیر فقط هیچ برایش چیقمازدی .

« مشروطیت » ک حلولیہ برابر بوچیرکین قرطاسیہ اصولنک تبدیلی ایجاب ایددی . لکن بوناصل یاییلا ییلردی ؟ رؤسای امور و اقلام ، یاسکی اصولی بیلنلر و یا هیچ بر اصول بیلیم یئر ایدی . شو حالہ ایستر ایستہ من تجربہ دورہ سی کیچریلہ چک ایدی .

نہ مشروطیتی ونہ معیونانی رؤیاسندہ بیلہ کورمہ مش اولانردن برحق مبعوث انتخاب ایدیلدی . زواللی اھالی ، آبی برواعظک ، آبی برمحله امامنک ، آبی برجنٹلک آغاسنک ، اعلا بر مبعوث اولاجنی ظن ایدیوردی . حیات سیاسیہ حققدہ هیچ بر فکرہ مالک اولمایان بویلہ ذوات ، اوچ سنہ نی قرجارلہ ، اوبوقلامقلہ کیچریدیلر . مشائملر معائنہ نظر ، طوقاقلردہ جایا .

والحاصل بواوچ سنہ ، اولیہ بوشقلار و معائنہ نظرلہ امرار ایدیلدی کہ کووہ نیکمزن کنج والیر و کنج مأمورلرک دھا فضلہ مناسبستزلک ایدہ معمش اولمانی کهنہ

شورای دولتہ

و احتیاجات ملیہ دن بی خبر طاشقین مبعوثلرک تعمیر مقرراتی زاویہ پیران دیدیکمزن

مجلس اعیانہ

بورجولوز . اولجہ بویولسلرقلری یایدرماق و بوندن صورک ادا و ایتدیرمہ مک رهبران و متفکرین ماتک وظیفہ سی ایدی . لکن اونلردہ سادن انجش و یا بویلہ برووظیفہ ایچین حاضر لائش دکل ایدیلر . اونلردہ برحق شاشیقینقلر یایدیلر ، اونلردہ برسوری خطارلہ دوشدیلر ، اونلردہ بر تجربہ دورہ سی کیچریدیلر .

ملتہ کانجہ : اوزون بر استبداد ، عناصر عثمانیہ دن ہر برنہ آری آری سچہرورمیش ، دھا دوغریسی نفاق و حیلہ دن عبارت سیاستیہ بوملکندہ بکدیگرینی ییانچی و سوبہ لری مختلف غریب بر مجموعہ اقوام میدانہ کتیرمیش ایدی :

تورک لک : عوامندہ مسکینانہ اطاعت ، ذلیلانہ توکل ، خواصندہ تبصص و تحکم ، متفکریتندہ عناد ، انائیت و حرص . [فٹہ قلبیہ مستننا]

عرب لک : عوامندہ غفلت واکانجہ دردی ، خواصندہ غصب و تغلب ، متفکریتندہ حیلہ ، فساد وریا . [بر فٹہ قلبیہ مستننا]

ارناودلرک و کوردلرک : عوامندہ غفلت و خشونت ، خواصندہ استبداد و تفاق ، [بر فٹہ قلبیہ مستننا]

ارمنیلرک ، روملرک ، بولغارلرک ، یہودی لک : عوامندہ سعی و امید ، خواصندہ حب ملت و مروت ، متفکرلرندہ امل اعتلا و سعادت [*] [بر فٹہ قلبیہ مستننا]

اعلان مساوات و مشروطیتلہ برابر بو قوملر ، مختلف امللر ، متناقض فکرلر ، متعدد جریانلرلہ میدان حکومت وجدالہ آتیلدی . لکن آرا لرنده کی فرق نہ قدر عظیم ایدی ! غیرہ مسلملر ، اوتہ دن بری منتظم تشکیلاتہ مالک بر رجاعت حالندہ یاشاوردی . اونلرک مجلس ملیلری ، بر نوع مجلس مبعوثان ایدی . انتخاب اصوللرینہ آلیشتین ایدیلر . عسکرلک محنتی مقابلندہ جزوی بریارہ و برہرک عمرلرینی عالہ و ملت سعادیہ و فقا ایدہ بیلیرلردی . مأموریت اونلرک اکثریتہ آچیق اولمادیقندن صنعت و تجارتدہ بویولرک ترقی کوستہر بیلیرلردی . مکتبلری استبدادک و حتی سانسورلرینہ تابع اولمادیقندن عالم مدینتک تکامللاتی تعقیب ایدہ بیلیرلردی .

ترقیات و تکاملات فکریجہ آزادہ موجود اولان بو فرقلر ، ایلمک مداولہ افکاردہ

[*] دورژائادہ عناصر غیر مسلمہ افتراق املی بیلہ یور ، وسلامت موجودیتی ایچین باشقا چارہ کونور بیلیردی . بوکون اردنی متفکرلری اکثریتلہ بوماندن کچمشدہر . روملر و بولغارلرک بوتون متفکرلری دہ بوکون افتراق املیہ انہام ایدیلہ من .

میدانہ چقیدی . اگر عناصر مسلمہ ، ملیتی سہویورسہ بوفرقلری کورمہ لی وزمانک ، قواعد جدال و رقابتک اھمیتی تقدیر ایتہ لی در .

بوکون بزمسلمانلر ، ایشلر منزی بریاد ایدہ چک برناظرلہ ، بروالی ایلہ ، بر مأمورلہ قناعت ایدہ بیلیرز . لکن دیگر و وطندا ایشلر من دہ بوغرابتہ رضا دادہ ایتکی ایستہ مکہ حقمنز وارمی در ؟ بزا سقراضلرلہ ، بیک بالایہ ایدیندیکمزن باردی میراث یدیکجہ سنہ صرف ایدرکن بارہ نك نہ دیمک اولدیننی بیللر و یا خصوص بزمہ برابر ویرکو ویرنلر بوحالہ راضی اولاییلیری ؟

ایستہ هیچ بر اساس فی بہ ، هیچ بر حقیقتہ ، هیچ برواضح فکرہ ، هیچ بر مقصد معینہ استناد ایتدیک ایچین در کہ اوچ سنہ در ، اتحاد عناصر ، توحید مساعی و امال کی کوزل آرزولر ، خیال بحال درجہ مندہ قالدی . دیمک کہ اوچ سنہ در ، عثمانی موجودیتی تشکیل ایدن عناصر دہ بر تجربہ دورہ سی کیچریدی . لکن ذاتاً اوزون سوردن بو تجربہ دورہ سی ، آرتق بوندن زیادہ اوزاد بامالی در .

دورہ استبدادک تجرباتی سرعتلہ تعمیرہ مجبور ایکن ، شو اوچ سنہ نی دہ تجربہ ایلہ کیچریمک اضطرارندہ قالدی . بر معیونک قول ظریفی کی ، تجربہ نختہ من ، ملتک سینہ سی اولدی . بواوچ سنہ مک تجربہ دورہ تحقیق ایدن نواقص و خطباتی کوز اوکنہ آیرساق ، بوسنہ ، اتحاد و ترقی قونفرمسنک ، دیگر قونفرملرک ، فرقہ لرمذا کرانک نہ کی امورہ مصروف اولمانی لازم کلدیکنی قضاہر ایدر . تجربہ دورہ سی بزمہ شواحوالی کوستردی :

- ۱ — واضح و صریح بر پروگرامہ مالک اولمایان اجرا ہیئلری .
- ۲ — ظہورات و وقوعاتہ تابع و غایت چورلک بر سیاست خارجہ .
- ۳ — اکثریتی اعتبارلہ اقتدار و منزی غیر کافی بر ہیئت رؤسای امور و اقلام .
- ۴ — جندی اصول و ہیئت تشکیلیہ نك فقدانی
- ۵ — اھمیتی کی رزیت و اقتداری استحقاق و دوستاری قایبرما .
- ۶ — افکار اطرافندہ دکل ، اشخاص اطرافندہ طویلائش ، شکایت و عدم خشودی ٹمردسی ، هنوز غایہ خیالیہ سی مبہم ، اعضائی فکرآ و امالاً غیر متجانس فرقلر .
- ۷ — عناصرک ، قارشیلقی معاندہ ، سوء تفہم ، منافع حقیقیہ دن عدم احتوا یوزندن بوکون ایچندہ بولوندینی زمین اختلاف .

ایستہ اول امردہ و ہر نہ یاییلیرسہ یاییلوب چارہ سار اولمغہ مجبوریت قطعہ حس ایدیلن احوال نامرغوبہ . اگر متفکرین ماتک ، اولاد وطنک ، یالکزن حتی دکل ، یاشامغہ و عثمانیلینی یاشامغہ فکر ویتی وارسہ ، بومسائل اوزہ رندہ اعمال فکر و صرف اجتہاد ایتہ لی درلر .

امید ایدر کہ مسلم و غیر مسلم بالجاملہ اولاد متورہ وطن ، مخالف و مطابق فرقلر ، اتحاد قونفرمہ سی ، طاشناق سویتون ہیئی و الحاصل ہمہ ، ارتق سسطحیاندہ بویاجلیقلہ دکل ، بواساسی ایشلرلہ مشغول اولورزدہ مملکت مزدہ حقوق انسانیہ نی تأسیس و ہر فردک طلبدہ حقی بولوندینی سعادت نسبیہ نی آلدہ ایدہ درز .

کھنہ کھنہ

شون مجھے

امتیازی هیچ بر قومپانیایہ ویرلیدیک معہذا برانکلیز شیرکتک بویابدہ تشبثاندہ بولمقدہ اولدینی ایضاح اولمشدر . ژون تورک رفیقمنز بومسئلہ دن بحث ایلدیکی صردہ شویلہ دیور : (بزم موثقاً آلدیمز خبر حکومتک بوامتیازی هیچ بر قومپانیایہ ویرمہرک بالذات انشا ایتدیرہ چکنی مثبتدر . ہر نہ قدر برانکلیز قومپانیاسیلہ بویابدہ تعاطی افکار ایدلمکدہ ایسہدہ بوامتیاز اعطاسنہ دکل لیمانک حکومت حسابنہ انشاسنہ دائرہر . بردہ ایتالیانلرک طرابلس غرب لیمانندہ هیچ برکونا امتیازلری اولدیننی جہتلہ دولت عثمانیہ نك امتیازی منافعنی تأمیناً دیلدیکی قومپانیایہ ویرمکدہ سرپست اولدینی آشکاردر .)

اصلی یوقش

باب عالی نك اشعاری اوزدہرینہ روماسقارتی مصلحتکنداری سیف الدین بکک ایتالیاسطبعواتنک طرابلس غرب حققدہ نشریاتنہ ایتالیاس حکومتک نظر دقتی جلب ایلدیکی بعض غزتلہ لر طرفدن روایت ایدلش ایسہدہ ژون ترک رفیقمنز تحقیقاتنہ عطفاً بونک غیر واقع اولدیننی بیان ایدیور .

طرابلس غرب حوادثی

طرابلس غرب لیانی

(ژون تورک) رفیقمنز استخبارتہ نظرآ ، ایتالیاس حکومتی طرابلس غرب لیمانک انشاسی امتیازی برانکلیز قومپانیاسنہ ویرلش اولمانی باب عالی نزدندہ پروتستو ایشدر . حالبوکہ منابع رسمیدن ، مذکور لیمانک هنوز انشاسنی

انتقادات

مجاہدہ نامہ :

بر ایکی سوز

محرر بک ائندی !

حد ذاتندہ شخصیاتہ تعاقب اعتباریلہ بک درکمنز اولان بر مسئلہ ایچون سوبلی و محترم غزتہ کرک حقیقتدار صحیفہ لرینی اشغالہ جرأتدن طولانی جدلاً معذم . انجق بر مدتدیری یازیلرلہ اوزاق و یاییلیری بر مملکتندن قویاردینی فریادلرلہ بورا غزتلرندن برنی اشغال ایدن بر وطندا شہرہ خطیب وانی بو مملکتک اک عاجز بر اولادی صفتیلہ وظیفہ سنہ دعوت ایدہ چکمدن بو خدمت مدنیہ دہ نرہ جریدہ کرک ایغایہ توسط ایلہ چکنی بیلدیکمدن بزا زمستلی اولیورم .

بابان زادہ حق و سباق تجربہ ضابطاندن شوق بکار آردہ سندہ پاسدہ تحث ایدن ضرب مسئلہ سی حدک ، منطقک ، مناظرہ نك صولک درجہ خار . جندہ صفحہ لر پیدا ایتکہ یاشالادی . ماضینک پارچہ لنان ردای سیانیلہ — ذاتاً « هیچ » لکی اعتباریلہ — محکوم نسیان اولوب قالماسی ایجاب ایدن لاف و کذافک تکرار صنائف مطبوعاتہ بر بولماسنہ سبب اولدی . دیدی ، قودیدن عبارت اولان ہم ، سنہ مناقبہ لرینہ یاریم ایتدی . بری دیگر سنک ، دیگر کی اوتہ کنگ عالہ جانبہ تزئینات و تہریشاتہ بول بولدی . مسئلہ حاصل ایکی متفکر ، ایکی متفق ارسندہ کورولماسی ارزو ایدلیان چیرکین بر مناسبت حصولہ کتیردی .

مقالانک نوابیسی ، شخصیاتک توسی خلقک بر قسمتی کولہ لردی . بر قسمتدہ صدقی . مملکتک متفکرینی بر آردہ کورمک ایستیان

تصحیح کلمات

داملا بورمش !

— امان ، عزیزم . طربزون حکومت قونانی داملا بورمش ؟

— نیجہ زماندن بری کوردیکی غربا لردن « دالایان » حکومت قونانقلرنک یالکزن داملا بک جفنہ ، دکل حتی سوبیلہ یوب آکلیاجنہ شہبہ ی وار ؟

یکی بر علاج

— امان یاھو ! کوکک برندہ قولرانی داوول ایلہ قوغبورلرمیش .

— هیچ برشی یاغمانہ نسبتلہ اعلا بر علاج . باری بزدہ داوول چالاق .

— ایستہ رمضان داوولی چالینوریو .

— آکلاشیلان کیسہ نك سوز آکلامادینی استانبولہ ، قولرادہ اولیہ منفرد و فاصلہ لی باطیر . دبدن برشی آکلامیور . لکن داوول برینہ کوس قولانیلسہ ، وایدیہ مأمورلرینک بوبندہ آصلیہ ...

یکی بر اصول عرض

[طشرہ مأمورلرینہ نمونہ — تلغرافیہ یازلمالی] ای ہم ولی نعم ، دھا نیجہ توجہ لرینی اومدیم سبب مستقبل دولتم ائندم حضرتلری .

کچن کون شہر شہر منک درون و بیرونندہ پیدا اولان واولیاضطراب رسا ، سامعہ عیباندہ دھشت آتما اولقدہ مان بالذات سکبان بائینی بالاستصعاب ، عزم میدان وغایتدیکدہ یدی عدد آملہ طاوشانک شہرہ صالہر بردینی کورولمکدہ دھا والی وکی اولالی دورت کون کچہ ممکن بو طاوشانلری حیاً و میتاً ، غانماً و شاماً . کرآ ایصال واستیصال ایلدیکک عرضنہ اجتناب قیلندی . بو مظهرینک سد چتہ قدر ہر طرفہ اعلانی منوط